

2.–3. října 2025

Nové úkony v pečovatelské službě – jak s tím poradit?

Ing. Mgr. Alena Řehořová, MBA, MSc.

ředitelka Integrovaného centra sociálních
služeb Jihlava

Změny od 1. 7. 2024 Pomoc při zajištění bezpečí a možnosti setrvání v přirozeném soc. prostředí

- Dohled, aby osoba závislá na pomoci nezpůsobila ohrožení zdraví sobě ani svému okolí
- Co si poskytovatelé pod tímto popisem představili?
- MPSV sice přislíbilo výklad, ale dosud není k dispozici
- Většina poskytovatelů si tam dala část fakultativních služeb jako byl „dohled na dospělou osobou“
- Někteří poskytovatelé do této základní činnosti zařadili i další fakultativní službu „dohled nad užitím léků“
- Klademe si však otázku, zda je tento postup správný?

Změny od 1. 7. 2024 Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

- Jedná se o základní činnost, kterou měli snad všechny druhy sociálních služeb mimo pečovatelské služby
- Je to činnost, kterou provádíme běžně, protože se jedná zejména o podporu klientů při vyřizování jejich osobních záležitostí
- Zavedení se tedy v praxi nesetkalo s problémy a zapadlo do praxe poskytovatelů bez potíží

Co nás však čeká a je již v právních předpisech

- Od 1. 7. 2026 *„Pomoc při zvládání běžných úkonů péče o zdraví; za tyto úkony se nepovažují činnosti, které lze provádět pouze v rámci poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách“*
- Tato základní činnost bude volitelná, na rozdíl od ostatních základních činností, které musí poskytovatel poskytnou vždy
- S touto novou základní činností jsou spojena další ustanovení – dobrovolná registrace, vyčlenění části zaměstnanců – pracovník v sociálních službách (maturita, odborná způsobilost – specializovaný kurz atd.)

- pokračování

- Na jaře 2025 proběhlo dotazníkové šetření ze strany MPSV směrem k poskytovatelům terénních sociálních služeb
- Výstupem bylo to, že většina oslovených poskytovatelů neměla problém s tím, aby jejich PSS poskytovali úkony, které teď provádějí všeobecné sestry
- Jednalo se totiž o tyto činnosti – podávání léků, podávání stravy do PEGu, péče o tracheostomii – odsávání sekretu, aplikace inzulinu, péče o malé rány apod.

To má provádět pečovatelka?

- Zřejmě ano
- MPSV sestavilo skupinu, která se k tomuto tématu schází
- Proběhla 2 setkání
- Po druhém setkání došlo ke shrnutí, že dohled na užitím léků děláme, jsme schopni ho dělat i nadále
- Léky jsou připraveny v dávkovači a my dohlédneme nad tím, aby je klient požil
- Nezkoumáme jeho zdravotní stav – pouze obecně zhodnotíme
- Pokud však má klient potíže s polykáním, výrazné omezení polykacího reflexu, měl by tuto činnost poskytovat někdo jiná – všeobecná sestra

- pokračování

- Nebo se musí zvolit po dohodě s rodinou a ta s praktickým lékařem jiná forma léku – kapky, gel, pokud je to možné
- Hodně připomínkujeme to, proč se přenáší zodpovědnost za tyto úkony na další kategorii zaměstnanců, kteří nejsou odborně způsobilí a odbornost jim nezaručí kurz
- Připomínkujeme to, že praktická sestra nemůže samostatně v domácí zdravotní péči fungovat – nemůže pracovat bez dohledu odborné osoby
- Ale pečovatelka s maturitou na textilní průmyslovce a kurzem tuto činnost dělat může?

Shrnutí

- Celá věc je v procesu řešení, pracovní skupina by se měla sejít ještě jednou
- Jaké činnosti tam zůstanou se zatím neví
- Není naším zájmem přenášet odborné činnosti na jiné osoby – ze všeobecných sester na pečovatele
- Argumentaci, že domácí pečovatelé (rodina) jsou taky laici a zvládnout to, není možné bezvýhradně přijmout
- Nutné je posílení domácí zdravotní péče s péčí sociální

Změna zákona o SPOD – od 1. 1. 2026

- Nově se vkládají §§ 18 a 18a
- Obecní úřad obce s rozšířenou působností při poskytování SPOD hradí náklady sociálních služeb poskytovateli sociálních služeb, který nezaopatřenému dítěti nebo rodiči s nezaopatřeným dítětem poskytuje odlehčovací služby v terénní nebo ambulantní formě, osobní asistenci, pečovatelskou službu nebo denní stacionář....
- Nezbytnost poskytování sociální služby je stanovena v individuálním plánu ochrany dítěte jako opatření k zajištění ochrany dítěte, k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny

Co bylo důvodem této změny

- Proběhlo jednání se zástupci odboru rodinné politiky MPSV
- Připravuje se metodický pokyn, který budeme mít možnost připomínkovat
- Smyslem je zajistit dostupnost některých sociálních služeb pro rodiny s ohroženými dětmi nebo přímo těmto ohroženým dětem, které si je nemohou z důvodů nízkých příjmů
- Jedná se také o významnou územní a časovou dostupnost služeb pro ohrožené děti nebo rodiny
- Tím, že chybí těmto rodinám finance na úhradu, bude řešeno veřejnoprávní smlouvou

- pokračování

- Smyslem této změny na ochranu dětí je jednak jejich udržení v rodině, pokud situace v rodině směřuje k tomu, že by dítě mohlo být z rodiny odebráno, pokud by rodina nebyla podpořena sociálními službami
- Nebo je účelem tohoto opatření usnadnění návratu dětí již odebraných z jejich rodin zpět do této rodiny
- Budou-li dány podmínky uvedené v zákoně, bude mít rodič ohroženého dítěte nárok na to, aby náklady na poskytnutou službu uhradil na jeho místě přímo obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- Platba bude provedena přímo na účet poskytovatele, peníze tedy „nepotečou“ přes klienta

Co říci závěrem?

- Ze všech změn, které přichází jednoznačně vyplývá výrazná a významná potřeba terénních sociálních služeb, a to napříč cílovými skupinami
 - Bude muset dojít k robustnímu posílení terénních služeb
 - Budoucnost bude cílit na podporu komunitní péče spojující zdravotní péče a sociální služby a současně na podporu neformálních pečovatelských
 - Zároveň budeme čelit výzvám spojených s rostoucí poptávkou a nedostatkem pracovních sil
- Děkuji za pozornost